

20 CZAS TERAŹNIEJSZY

bezokolicznik	KONIUGACJA 1 -ę, -esz			KONIUGACJA 2 -ę, -isz / -ysz				KONIUGACJA 3 -m, -sz		
	<i>pisać</i>	<i>kupować</i>		<i>myśleć</i>		<i>tańczyć</i>		<i>kochać</i>	<i>umieć</i>	
(ja)	pisz	kupuj	-ę	myśl	-ę	tańcz	-ę	kocha	umie	-m
(ty)	pisz	kupuj	-esz	myśl	-isz	tańcz	-ysz	kocha	umie	-sz
on, ona, ono	pisz	kupuj	-e	myśl	-i	tańcz	-y	kocha	umie	-ø
(my)	pisz	kupuj	-emy	myśl	-imy	tańcz	-ymy	kocha	umie	-my
(wy)	pisz	kupuj	-ecie	myśl	-icie	tańcz	-ycie	kocha	umie	-cie
oni, one	pisz	kupuj	-ą	myśl	-ą	tańcz	-ą	kocha	umie	-ją

BYĆ		MIEĆ	
(ja) jestem	(my) jesteśmy	(ja) mam	(my) mamy
(ty) jesteś	(wy) jesteście	(ty) masz	(wy) macie
on	oni są	on	oni mają
ona jest	one	ona ma	one
ono		ono	

krok po kroku
Pol

KONIUGACJE

Typy koniugacji

Czasowniki w języku polskim odmieniają się przez **osoby, liczby, czasy, tryby, strony** i częściowo także przez **rodzaje**. Podstawową formą czasownika jest bezokolicznik, który zwykle ma końcówkę **-ć**.

W czasie teraźniejszym wyróżniamy trzy **grupy koniugacyjne**: **I -ę, -esz**; **II -ę, -isz / -ysz**; **III -m, -sz**. Niestety, przynależność do danej grupy nie jest tak oczywista, jak np. w języku włoskim czy hiszpańskim. Nie zawsze po końcówce bezokolicznika możemy określić model koniugacji. Informację tę należy czasem sprawdzić w słowniku. Odmieniając czasownik należy odciąć końcówkę bezokolicznika i dodać końcówki odpowiedniej koniugacji.

Koniugacja I -ę, -esz

alternacje tematu

W koniugacji pierwszej temat czasownika często ulega alternacjom. Jednak zawsze temat pierwszej osoby liczby pojedynczej jest równy tematowi trzeciej osoby liczby mnogiej.

pisać		iść		brać	
(ja)	piszę	(ja)	idę	(ja)	biorę
(ty)	piszesz	(ty)	idziesz	(ty)	bierzesz
on/ona/ono	pisze	on/ona/ono	idzie	on/ona/ono	bierze
(my)	piszemy	(my)	idziemy	(my)	bierzemy
(wy)	piszecie	(wy)	idziecie	(wy)	bierzecie
oni/one	piszą	oni/one	idą	oni/one	biorą

czasowniki zakończone na -ować i -awać

Czasowniki te podlegają alternacjom: **ować:uj i awać:aj**.

studiować		wstawać	
(ja)	studiuję	(ja)	wstaję
(ty)	studiujesz	(ty)	wstajesz
on/ona/ono	studiuje	on/ona/ono	wstaje
(my)	studiujemy	(my)	wstajemy
(wy)	studiujecie	(wy)	wstajecie
oni/one	studiują	oni/one	wstają

czasowniki typu: pić, bić, myć, żyć

W odmianie czasowników jednosylabowych zakończonych na **-ić, -yc** pojawia się spółgłoska **-j**.

pić	
(ja)	piję
(ty)	pijesz
on/ona/ono	pije
(my)	pijemy
(wy)	pijecie
oni/one	piją

czasownik móc

Czasownik modalny **móc** ma bezokolicznik zakończony na **-c**, w jego temacie zachodzi alternacja **g:ż**.

móc			
(ja)	mogę	(my)	możemy
(ty)	możesz	(wy)	możecie
on	może	oni	mogą
ona		one	
ono			

Koniugacja II -ę, -isz / -ysz

dobór końcówek

Po spółgłoskach funkcjonalnie miękkich: **-sz, -cz, -dz, -dź, -ź, -rz** używamy końcówek **-ysz, -y, -ymy, -ycie**. Na przykład: **słyszeć, tańczyć, burzyć**. Tematy czasowników odmieniających się według wzoru **-ę / -ysz** nie podlegają alternacjom.

słyszeć			
(ja)	słyszę	(my)	słyszemy
(ty)	słyszysz	(wy)	słyszycie
on	słyszysz	oni	słyszają
ona		one	
ono			

alternacje tematu

W koniugacji drugiej, podobnie jak w pierwszej, temat czasownika może ulegać alternacjom (dotyczy **-ę / -isz**). Tutaj również temat pierwszej osoby liczby pojedynczej jest równy tematowi trzeciej osoby liczby mnogiej.

jeździć		stać	
(ja)	jeżdżę	(ja)	stoję
(ty)	jeździsz	(ty)	stoisz
on	jeździ	on	stoi
ona		ona	stoi
ono		ono	stoi
		(my)	stoiemy
		(wy)	stoicie
		oni	stoją
		one	stoją

Czasowniki zakończone w bezokoliczniku na: **-pić, -bić, -wić, -fić, -nić, -mić** zachowują **-i** w pierwszej osobie liczby pojedynczej i trzeciej osobie liczby mnogiej. Na przykład: **kupię*, lubię, mówię, potrafię, uwolnię*, karmię** (*formy dokonane)

Koniugacja III -m, -sz

dobór końcówek

W trzeciej osobie liczby mnogiej niektóre czasowniki przyjmują końcówkę **-dzą**, na przykład **wiedzą, jedzą**.

wiedzieć			
(ja)	wiem	(my)	wiemy
(ty)	wiesz	(wy)	wiecie
on	wie	oni	wiedzą
ona		one	
ono			

Niekiedy koniugację III dzieli się na dwie podgrupy ze względu na zakończenie bezokolicznika **-ać** lub **-eć** (czasowniki typu **czytam, czytasz** oraz czasowniki typu **rozumiem, rozumiesz**).